

Міжнародний гуманітарний університет
Інститут права, економіка та міжнародних відносин
Кафедра державно-правових дисциплін

ЗАТВЕРДЖЕНО
Ректор
Міжнародного гуманітарного
університету
проф. Костянтин ГРОМОВЕНКО

« 31 » вересня 2021 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Рівень вищої освіти

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Ступінь вищої освіти

(назва рівня вищої освіти)

бакалавр

Спеціальність

(назва ступеня вищої освіти)

262 «Правоохоронна діяльність»

Освітня програма

(код та найменування спеціальності)

«Правоохоронна діяльність»

(найменування освітньої програми)

Викладачі	к.ю.н., доцент Згама Антоніна Олександрівна
Профайл викладачів	ORCID : 0000-0002-3904-7477
Контактний тел.	066-380-08-57
E-mail:	zghama@ukr.net
Сторінка курсу у Moodle	https://moodle.mgu.edu.ua/course/index.php?categoryid=202
Консультації	щопонеділка 13.20-14.40

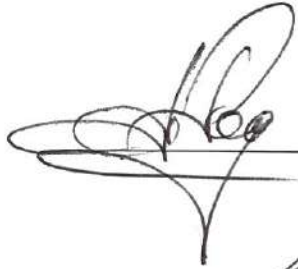
Силабус розглянуто та прийнято на засіданні кафедри державно-правових дисциплін

Протокол № 1 від 20 серпня 2021 р.

Завідувач кафедри державно-правових дисциплін _____ Денис МАНЬКО

Гарант освітньої програми _____ Олександр ПОДОБНИЙ

Начальник навчального відділу _____ Лариса РАЙЧЕВА

Проректор з науково-педагогічної роботи _____ Анатолій ГОНЧАРУК

1. Анотація до курсу

Конституційне право України є провідною галуззю права національної системи права, норми якої покликані охороняти права і свободи людини і громадянина. Норми конституційного права визначають баланс співвідношення влади та свободи і, у зв'язку з цим, регулюють найбільш принципово важливі, суспільні відносини, які пов'язані з організацією основ конституційного ладу, взаємовідносинами між особою та державою, порядком формування і функціонування системи органів державної влади і місцевого самоврядування. Водночас конституційне право є однією з галузевих теоретико-правових наук. Як галузева юридична наука конституційне право вивчає норми і конституційно-правові інститути, суспільні відносини, врегульовані ними, практику реалізації норм і інститутів конституційного права, аналізує закономірності їхнього розвитку тощо. З цією метою наука покликана визначати закономірності розвитку конституційного права, формулювати практичні поради з метою вдосконалення його системності та практики. Конституційне право є нормативною дисципліною, яка відноситься до блоку фундаментальних та професійно-орієнтованих навчальних дисциплін. Названа дисципліна передбачає опанування методології дослідження сутності і змісту конституційно-правових явищ в цілому і, зокрема, основ теорії конституції, конституційно-правового положення людини і громадянина, конституційно-правового регулювання територіальної організації держави, конституційно-правової основи організації і здійснення державної влади та організації і діяльності органів місцевого самоврядування.

2. Мета та цілі курсу

Мета: оволодіння знаннями та практичними навичками стосовно сутності та соціального призначення державних і правових явищ у державі; формування уявлень про функціонування та розвиток держави та державних процесів; надання знань про основні поняття, категорії, інститути конституційного права України; аналізувати зміст Конституції України та інших нормативно-правових актів; вміло користуватися джерелами конституційного права; узагальнення досвіду роботи державних органів та органів місцевого самоврядування.

Цілі: отримання студентами стійких сучасних знань з теорії і практики конституційного права, формуванні у них навиків і вмінь самостійного аналізу стану конституційного законодавства, системному освоєнні тем конституційного права, навиків розробки науково-практичних рекомендацій щодо їх удосконалення, розвитку здібностей до науково-дослідної роботи, а також самостійності та відповідальності в обґрунтуванні та використанні в практичній роботі нормативного матеріалу.

3. Формат курсу

Головними формами вивчення курсу «Конституційне право України» є лекції, семінарські заняття, індивідуальні заняття та самостійна робота студентів.

Кращому опануванню здобувачами вищої освіти навчальним матеріалом може слугувати проведення певної частини лекційного заняття у форматі: а) бесіди, що передбачає активізацію інтелектуальної діяльності здобувачів вищої освіти, мотивування їх до вивчення певної теми навчальної дисципліни, постановку «бінарних» та «небінарних» запитань для виявлення ставлення, думки, рівня ознайомлення та готовності здобувачів вищої освіти, визначення міри сприйняття ними матеріалу, що викладається. Адекватна оцінка психоемоційного стану слухачів, фахова та етична реакція на їхні репліки – загальна вимога до проведення будь-якого публічного виступу – за такого формату набуває особливого значення; б) дослідження, що передбачає формулювання здобувачами вищої освіти за участі викладача певної теоретичної позиції, виявлення закономірностей або аномалій у конституційно-правовому регулюванні, шляхом «мозкового штурму» (метод спільного пошуку ідей і рішень, шляхів вирішення проблем або нестандартних ситуацій, що на має на меті спершу запропонувати якнайбільшу кількість

варіантів, не вдаючись до їхнього аналізу та критики, а потім відібрати перспективні пропозиції, обговоривши й оцінивши кожен варіант); б) ситуаційного аналізу (кейс-метод), що передбачає вивчення здобувачами вищої освіти реальної конкретної політико-правової ситуації (події), визначення за участі викладача суті проблеми, причин та наслідків причин, формулювання можливих варіантів її вирішення; в) «бінарної» лекції, що передбачає виклад певного навчального матеріалу з протилежних позицій (прихильника – противника; теоретика – практика тощо) і спрямована на демонстрацію різних підходів до розуміння певного конституційно-правового явища або процесу. Така технологія викладання спонукає слухачів порівнювати й оцінювати різні точки зору, використовувати у подальшому нові ідеї замість традиційних чи очікуваних.

4. Компетентності та програмні результати навчання

У процесі реалізації програми дисципліни «Конституційне право України» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері правоохоронної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів правоохоронної діяльності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК5. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК1. Усвідомлення функцій держави, форм реалізації цих функцій, правових основ правоохоронної діяльності; дотримання основних принципів реалізації правоохоронної функції держави.

СК2. Здатність організувати нагляд (контроль) за додержанням вимог законодавства у сфері правоохоронної діяльності.

СК3. Здатність професійно оперувати категоріально-понятійним апаратом права і правоохоронної діяльності.

СК5. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати правову інформацію з різних джерел.

Навчальна дисципліна «Конституційне право України» забезпечує досягнення програмних результатів навчання (ПРН), передбачених освітньою програмою:

РН11. Знати і розуміти сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

Тому специфіка практичних занять по даній дисципліні полягає в тому, що на цих заняттях відводиться час не тільки для обговорення теоретичних питань конституційного права, усній перевірці знань студентів, але й для вирішення правових ситуацій.

На практичних заняттях можуть використовуватись різні форми та методи контролю знань студентів: доповіді, експрес-опитування, доповнення відповіді, вільна дискусія, співбесіда, обговорення рефератних повідомлень, розв'язання казусів та задач, індивідуальні завдання та інші. Рівень знань, підготовленості, ерудиції, активності студентів на семінарах оцінюється викладачем самостійно.

Підсумковою формою контролю знань є іспит, який має на меті перевірити теоретичні знання та вміння застосовувати їх, вирішуючи конкретні завдання, а також уміння студентів самостійно працювати з науковою та навчальною літературою. До іспиту допускаються ті студенти, які відпрацювали всі пропущені заняття, виправили незадовільні оцінки, отримані на практичних заняттях, набрали мінімальну кількість балів і успішно здали змістовні модулі.

9. Схема курсу

№ №	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття) / Формат	Матеріали	Література, інформаційні ресурси	Завдання	Кількість годин	
						денне	заочне
1	Змістовний модуль 1. Засади конституційного ладу України Тема 1. Конституційне право – провідна галузь права України 1. Поняття, предмет, методи конституційного права, його роль. Конституційне право як наука та навчальна дисципліна. 2. Система та основні принципи конституційного права. 3. Конституційно-правові норми, їх особливості та класифікація. 4. Конституційно-правові відносини. 5. Конституційно-правова відповідальність	Лекція	Конспект лекцій.	2; 4; 5; 8	Опрацювати рекомендовану літературу	2 акад. год.	
		Практичне заняття	доповіді студентів		Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на семінарське заняття. Підготуватися до тестової роботи. Виконати завдання до самостійної роботи	2 акад. год.	

2	Тема 2. Джерела конституційного права 1. Поняття та ознаки джерел конституційного права. 2. Види джерел конституційного права. 3. Конституційні засади співвідношення національного та міжнародного права.	Лекція	Конспект лекцій	2; 4; 5; 8 Нормативні акти: 5; 6; 7; 8; 9	Опрацювати рекомендовану літературу	2 акад. год.	
		Практичне заняття	доповіді студентів		Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на семінарське заняття. Виконати завдання до самостійної роботи	2 акад. год.	
3	Тема 3. Конституція як Основний закон суспільства та держави 1. Поняття Конституції, її функції та властивості. 2. поняття, структура та ознаки конституціоналізму. 3. Форма і структура Конституцій. Класифікація конституцій. 4. Прийняття та зміна Конституцій. 5. Правова охорона Конституції України.	Лекція	Конспект лекцій	2; 4; 5; 8 Нормативні акти: 9	Опрацювати рекомендовану літературу	2 акад. год.	2 акад. год.
		Практичне заняття	доповіді студентів		Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на семінарське заняття. Підготуватися до тестової роботи. Виконати завдання до самостійної роботи	2 акад. год.	
4	Тема 4. Основи конституційного ладу України 1. Загальна характеристика конституційного ладу України. Основні принципи конституційного ладу України. 2. Конституційні основи державного ладу України. Механізм та функції держави 3. Конституційні основи розвитку громадянського суспільства в Україні 4. Поняття та види громадських об'єднань. Принципи організації та діяльності громадських об'єднань. 5. Конституційно-правовий статус політичних партій в Україні. 6. Державні символи України	Лекція	Конспект лекцій	2; 8 Нормативні акти: 2; 17; 18; 23; 35; 37; 42	Опрацювати рекомендовану літературу	2 акад. год.	
		Практичне заняття	доповіді студентів		Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на семінарське заняття. Виконати завдання до самостійної роботи	2 акад. год.	2 акад. год.

5	Змістовний модуль 2. Основи конституційно-правового статусу особи в Україні Тема 5. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні 1. Поняття, юридична природа, принципи конституційно-правового статусу особи. Класифікація конституційних прав і свобод людини і громадянина. 2. Конституційні гарантії здійснення прав і свобод людини і громадянина. 3. Конституційні обмеження у реалізації конституційних прав та свобод людини в Україні. 4. Особливі юридичні стани згідно з Конституцією України, умови та порядок введення та припинення дії. 5. Особливості юридичного захисту прав внутрішньо переміщених осіб. 6. Конституційні обов'язки людини і громадянина. 7. Міжнародно-правові стандарти і конституційне законодавство України про правове становище людини і громадянина.	Лекція	Конспект лекцій	2; 8 Нормативні акти: 4; 5; 6; 9; 11; 19; 20; 22	Опрацювати рекомендовану літературу	2 акад. год.	
		Практичне заняття	доповіді студентів		Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на семінарське заняття. Виконати завдання до самостійної роботи	2 акад. год.	
6	Тема 6. Громадянські (правові) стани особистості в Україні 1. Поняття і види громадянських станів особистості. 2. Поняття і принципи громадянства України. Належність до громадянства України. 3. Набуття і припинення громадянства України. 4. Загальна характеристика конституційно-правового статусу іноземців та осіб без громадянства в Україні. 5. Загальна характеристика конституційно-правового статусу біженців, осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту в Україні. Правове положення закордонних українців, іммігрантів.	Лекція	Конспект лекцій	2; 5; 8 Нормативні акти: 9; 10; 16; 26; 38; 39; 40; 41	Опрацювати рекомендовану літературу	2 акад. год.	
		Практичне заняття	доповіді студентів		Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на семінарське заняття. Підготуватися до тестової роботи. Виконати завдання до самостійної роботи	2 акад. год.	2 акад. год.

7	Тема 7. Конституційні форми народовладдя 1. Поняття і сутність народовладдя. Пряма (безпосередня) та представницька демократія. 2. Поняття, види і конституційно-правова регламентація референдумів. 3. Виборче право і виборча система: поняття, принципи та класифікація 4. Правове регулювання і порядок формування представницьких органів і заміщення посадових осіб публічної влади в Україні. 5. Відповідальність за порушення виборчого законодавства в Україні.	Лекція	Конспект лекцій	2; 4; 5; 8 Нормативні акти: 1; 9; 15	Опрацювати рекомендовану літературу	2 академ. год.	2 академ. год.
		Практичне заняття	доповіді студентів		Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на семінарське заняття. Підготуватися до тестової роботи. Виконати завдання до самостійної роботи	2 академ. год.	
8	Змістовний модуль 3. Конституційна система державної влади Тема 8. Верховна Рада України - єдиний орган законодавчої влади в Україні 1. Конституційно-правовий статус парламенту України - Верховної Ради. 2. Конституційний склад і структура Верховної Ради України. 3. Функції та повноваження Верховної Ради України. 4. Основні форми роботи Верховної Ради України. 5. Законодавчий процес в Україні. 6. Конституційно-правовий статус народних депутатів України. 7. Конституційний статус спеціалізованих органів парламентського контролю – Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та Рахункової палати.	Лекція	Конспект лекцій	5; 8 Нормативні акти: 9; 28; 44; 45; 48; 50	Опрацювати рекомендовану літературу	2 академ. год.	2 академ. год.
		Практичне заняття	доповіді студентів		Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу. Підготувати відповіді на семінарське заняття. Підготуватися до тестової роботи. Виконати завдання до самостійної роботи	2 академ. год.	
9	Тема 9. Конституційний статус Президента України 1. Загальна характеристика конституційно-правового статусу Президента 2. Порядок вступу на пост Президента України. Підстави та порядок припинення повноважень Президента України. 3. Функції та повноваження Президента України. Акти	Лекція	Конспект лекцій	2; 8 Нормативні акти: 9; 36; 43	Опрацювати рекомендовану літературу	2 академ. год.	
		Практичне заняття	доповіді студентів		Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу.	2 академ. год.	2 академ. год.

	<p>Президента України.</p> <p>4. Конституційний статус Ради національної безпеки і оборони України - координаційного органу при Президентіві України.</p> <p>5. Загальна характеристика допоміжних структур при Президентіві України.</p>				<p>Підготувати відповіді на семінарське заняття.</p> <p>Виконати завдання до самостійної роботи</p>		
10	<p>Тема 10. Органи виконавчої влади України</p> <p>1. Поняття органів виконавчої влади та їх система.</p> <p>2. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України як вищого органу в системі органів виконавчої влади України.</p> <p>3. Конституційно-правовий статус міністерств та інших центральних органів виконавчої влади.</p> <p>4. Конституційно-правовий статус місцевих органів виконавчої влади.</p>	Лекція	Конспект лекцій	<p>2; 8</p> <p>Нормативні акти: 8; 9; 27; 31; 51</p>	Опрацювати рекомендовану літературу	2 акад. год.	
		Практичне заняття	доповіді студентів		Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу.	Підготувати відповіді на семінарське заняття.	Виконати завдання до самостійної роботи
11	<p>Тема 11. Конституційні засади правосуддя</p> <p>1. Конституційні засади функціонування судової влади в Україні</p> <p>2. Конституційні засади судочинства в Україні.</p> <p>3. Загальна характеристика системи судоустрою в Україні. Інші органи судової влади в Україні.</p> <p>4. Конституційно-правовий статус судді в Україні</p>	Лекція	Конспект лекцій	<p>2; 8</p> <p>Нормативні акти: 9; 12; 13; 14; 49</p>	Опрацювати рекомендовану літературу	2 акад. год.	
		Практичне заняття	доповіді студентів		Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу.	Підготувати відповіді на семінарське заняття.	Виконати завдання до самостійної роботи
12	<p><i>Змістовний модуль 4. Конституційні засади контролю та місцевого самоврядування</i></p> <p>Тема 12. Конституційний Суд України</p> <p>1. Становлення та розвиток конституційної юстиції та Конституційного Суду України.</p> <p>2. Поняття та правова природа Конституційного Суду України.</p> <p>3. Функції і повноваження Конституційного Суду України.</p>	Лекція	Конспект лекцій	<p>2; 5; 8</p> <p>Нормативні акти: 9; 29</p>	Опрацювати рекомендовану літературу	2 акад. год.	
		Практичне заняття	доповіді студентів		Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу.	Підготувати відповіді на семінарське заняття.	2 акад. год.

	<p>4. Порядок формування та склад Конституційного Суду України. Структура та організація діяльності Конституційного Суду України.</p> <p>5. Суб'єкти та форми звернення до Конституційного Суду України.</p> <p>6. Поняття та юридична природа актів Конституційного Суду України.</p>				<p>Підготуватися до тестової роботи.</p> <p>Виконати завдання до самостійної роботи</p>		
13	<p>Тема 13. Територіальний устрій України</p> <p>1. Поняття, значення, основні принципи та ознаки територіального устрою держави.</p> <p>2. Система адміністративно-територіального устрою України.</p> <p>3. Поняття територіальної автономії.</p> <p>4. Конституційний статус столиці України - міста-героя Києва.</p>	<p>Лекція</p>	<p>Конспект лекцій</p>	<p>2; 4; 5; 8</p>	<p>Опрацювати рекомендовану літературу</p>	<p>2 акад. год.</p>	
		<p>Практичне заняття</p>	<p>доповіді студентів</p>		<p>Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу.</p> <p>Підготувати відповіді на семінарське заняття.</p> <p>Виконати завдання до самостійної роботи</p>	<p>2 акад. год.</p>	
14	<p>Тема. 14. Місцеве самоврядування в Україні</p> <p>1. Поняття та конституційні засади місцевого самоврядування в Україні.</p> <p>2. Система місцевого самоврядування в Україні.</p> <p>3. Конституційно-правовий статус органів місцевого самоврядування.</p> <p>4. Способи формування органів місцевого самоврядування та їх взаємодія з органами державної влади.</p> <p>5. Конституційно-правовий статус депутата місцевої ради і правові гарантії його діяльності.</p>	<p>Лекція</p>	<p>Конспект лекцій</p>	<p>2; 8</p> <p>Нормативні акти: 9; 30; 33; 46; 47</p>	<p>Опрацювати рекомендовану літературу</p>	<p>2 акад. год.</p>	
		<p>Практичне заняття</p>	<p>доповіді студентів</p>		<p>Передивитись конспект лекції, опрацювати рекомендовану літературу.</p> <p>Підготувати відповіді на семінарське заняття.</p> <p>Виконати завдання до самостійної роботи</p>	<p>2 акад. год.</p>	

10. Система оцінювання та вимоги

Контроль знань і умінь студентів (поточний і підсумковий) з дисципліни «Конституційне право України» здійснюється відповідно до «Положення про порядок оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів передвищої та вищої освіти», «Про організацію освітнього процесу у Міжнародному гуманітарному університеті». Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою.

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю студентів, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма контролю: екзамен.

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в навчально-методичній карті. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і студентів на першому занятті. Рівень знань оцінюється:

«відмінно» – студент дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% запитань, рішення задач та виконання вправ є правильними, демонструє знання матеріалу підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформлює завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність і творчість у виконанні групових завдань;

«добре» – коли студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність у виконанні групових завдань;

«задовільно» – коли студент дає правильну відповідь не менше ніж на 60% питань, або на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача. При цьому враховується наявність конспекту за темою завдань та самостійність, участь у виконанні групових завдань;

«незадовільно з можливістю повторного складання» – коли студент дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, має неповний конспект лекцій, індиферентно або негативно проявляє себе у виконанні групових завдань.

Підсумкова (загальна оцінка) курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за усіма видами робіт, зазначені у таблиці нижче.

Виконання навчальних завдань і робота за дисципліною має відповідати вимогам «Положення про академічну доброчесність у Міжнародному гуманітарному університеті» (затверджене ректором наказом № 112 від 01.11.2018 року).

**КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

<i>Денна форма навчання</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальна кількість балів
I. Обов'язкові			
<i>Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях</i>			
1.1. Підготовка до семінарських (практичних) занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час семінарських (практичних) занять	30
<i>Виконання модульних завдань</i>			
1.2. Підготовка до модульного контролю знань	-//-	Перевірка правильності виконання модульних завдань	10
<i>Виконання завдань для самостійного опрацювання</i>			
1.3. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Разом балів за обов'язкові види РС			50
II. Вибіркові			
<i>Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)</i>			
2.1. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе) під час ІКР	10
2.2. Аналітичний (критичний) огляд наукових публікацій, судової практики тощо	-//-	Перевірка та обговорення результатів проведеної роботи під час ІКР	10
2.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	30
Разом балів за вибіркові види РС			50
III. Підсумковий контроль іспит			50
Всього балів за РС			100

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

11. Рекомендована література

Основна

1. Демків Р. Я. Конституційне право України. Курс лекцій. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. 332 с. URL : <http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/398/1/%D0%94%D0%B5%D0%BC%D0%BA%D1%96%D0%B2%20%D0%9A%D0%BE%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%82%D1%83%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B5%20%D0%BA%D1%83%D1%80%D1%81%20%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%86%D1%96%D0%B9.pdf>
2. Конституційне право України : підручник / [Алмаші І. М. та ін.] ; Держ. ВНЗ «Ужгород. нац. ун-т», Юрид. ф-т, Каф. конституц. права та порівнял. правознавства. 9-е вид., перероб. та допов. Ужгород : Гельветика, 2018. 462 с.
3. Конституційне право України : посіб. для підгот. до іспитів / кол. авт.: Ю. Г. Барабаш, Л. К. Байрачна, І. І. Дахова [та ін.]. 6-те вид., переробл. та доповн. - Харків : Право, 2019. 388 с.
4. Конституційне право України : підручник / Т.М. Слінько, Л.І. Летнянчин, В.П. Колісник та ін.; за заг. ред. Т. М. Слінько. Харків: Право, 2020. 592 с.
5. Конституційне право України / авт. колектив Терлецький Д.С та ін. : навч.-метод. посіб. Одеса : Фенікс, 2020. 242 с.
6. Майданник О. О. Конституційне право України: Навч. посіб. К: Алерта, 2011. 380 с. URL : https://www.socosvita.kiev.ua/sites/default/files/Maid_2011_1.pdf
7. Погорілко В. Ф. Конституційне право України: [/ В. Ф.Погорілко, В. Л.Федоренко / за заг. ред. В. Л. Федоренка. К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2010. 432 с.
8. Совгиря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. К. : Юрінком Інтер, 2019. 556 с.

Допоміжна

1. Агафонова Н. Конституційна реформа в Україні: механізми реалізації та проблеми ефективності. К.: Ін-т законодавства ВР України, 2016. 416 с.
2. Актульні проблеми конституційного права України: підручник / за заг. ред. проф. Олійника А.Ю. К.: «Центр учбової літератури», 2013.554 с.
3. Антологія української юридичної думки. Конституційне (державне) право / За ред. акад. НАМ України Ю. С. Шемшученка. К.: Юридична книга, 2004. Т. 4. 599 с.
4. Афанасьєва, М. В. Виборча інженерія в Україні : монографія / М. В. Афанасьєва. Одеса : Юридична література, 2014. 384 с.
5. Бабін, Б. В. Права людини та громадянське суспільство : навч. посібн. для студ. вищих навч. закладів / Б. В. Бабін, А. В. Ковбан. Одеса: Фенікс, 2014. 320 с.
6. Вавженчук С. Я. Конституційні основи розвитку виконавчої влади в Україні : монографія / за ред. О. В. Скрипнюка. К. : Атіка, 2011. 216 с.
7. Веніславський Ф.В. Конституційне право України в схемах і таблицях : навч. посіб. для студентів юрид. вузів та ф-тів. Харків : Право, 2014. 374 с.
8. Волошин, Ю.О. Конституційна реформа та модернізація в сучасній державі в умовах європейської інтеграції: проблеми теорії і практики : моногр. / Ю.О. Волошин, О.М. Пересада. Одеса : Фенікс, 2013. 208 с.
9. Гошовська В. Парламентаризм: Підручник. К.: НАДУ, 2016. 672 с.
10. Єрмолаєв В.М. Вищі представницькі органи влади в Україні: історія, теорія, практика: Монографія. Х.: Право, 2017. 448 с.
11. Журавський В. Конституційна реформа в Україні: контент наукових підходів (пропозиції щодо внесення змін до Конституції України). Вип.2 / Ін-т законодавства Верховної Ради України. К., 2016. 28 с.
12. Конституційне право України : навч. посіб. для підгот. до зовн. незалеж. оцінювання / кол. авт.: Т. М. Слінько, І. І. Дахова, Л. І., Л. І. Летнянчин [та ін.]. - Харків : Право, 2020. 328 с.
13. Конституційне право України. Академічний курс: Підруч.: У 2 т. / За заг. ред. Ю. С. Шемшученка. К.: Юридична думка, 2008. Т. 2. 800 с.
14. Конституційне право України: Підруч. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. В. П. Колісника та Ю. Г. Барабаша. Х. : Право, 2008. 416 с.

15. Конституційне право України: Підручник / за заг. ред. В. Л. Федоренка. К.: Ліра-К, 2016. 616 с.
16. Конституційне право України: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. академіка АПрН України, доктора юридичних наук, професора Ю.М.Тодици, доктора юридичних і політичних наук, професора В.С.Журавського. К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2002. 544с.
17. Конституція України: Науково-практичний коментар / В.Б.Аверьянов, О.В.Батанов, Ю.В.Баулін та ін.; Ред. кол. В.Я.Таций, Ю.П.Битяк, Ю.М.Грошевой та ін. Харків: Видавництво «Право»; К.: Концерн «Видавничий Дім Ін Юре», 2003. 808с.
18. Куйбіда В. Відповідальність представницьких органів місцевого самоврядування в Україні: реалії та перспективи: Моногр. / В.Куйбіда, Л.Смолова. К.: НАДУ, 2016. 324 с.
19. Мацкевич, Р. М. Політико-правові засади формування інституту лобізму в Україні : монографія. Одеса : Фенікс, 2013. 168 с.
20. Нормотворча діяльність Президента України та її нормопроектне забезпечення : монографія / за ред. О. В. Скрипнюка, В. В. Федоренка. К. : НАДУ, 2011. 343 с.
21. Основи конституційного процесуального права України. Курс лекцій. / С.Л.Лисенков. К.: Форум. 2005. 237с.
22. Параскева К. Захист внутрішньо переміщених осіб відповідно до Європейської конвенції з прав людини та інших стандартів Ради Європи: Посібник. Х.: "Право", 2017. 152 с.
23. Разметаєва, Ю. С. Права людини як фундаментальна цінність громадянського суспільства: монографія. Х.: Финарт. 196 с.
24. Савчин М. Порівняльне конституційне право : підручник. Київ : ВАІТЕ, 2020. 462 с.
25. Сліденко І.Д. Тлумачення конституції: питання теорії і практики в аспекті світового досвіду. Одеса: Фенікс, 2003. 234с.
26. Совгиря О.В. Современное состояние и перспективы развития конституционно-процессуального законодательства // Конституционные преобразования в Украине: история, теория и практика : монография / М. Ф. Орзих, А. Р. Крусян, В. Н. Шаповал [и др.]; под ред. М. Ф. Орзиха. К.: Юринком Унтер, 2013. С. 494— 509.
27. Сухонос В. В. Інститут глави держави в конституційному праві : монографія. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. 339 с.
28. Сучасний конституційний процес і реформування органів державної влади в Україні / О.В. Скрипнюка. Острого: Вид-во НаУОА, 2011. 152 с.
29. Фрицький О. Ф. Конституційне право України: Підруч. 3-тє вид. доп. і перероб. К.: Юрінком Інтер, 2006. 512 с.
30. Шаптала Н. К. Конституційне право України / Н. К. Шаптала, Г. В. Задорожня. Запоріжжя: Дике Поле, 2012. 479 с.

Нормативні акти:

1. Виборчий кодекс України від 19.12.2019 з наст. змінами. Відомості Верховної Ради України. 2020. № 7. № 8. № 9. ст.48. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20#Text>
2. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. Відомості Верховної Ради УРСР. 1990. №31. Ст. 429. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-12#Text>
3. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 р. Бюлетень законодавства і юридичної практики України. 2002. №10. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036#Text
4. Європейська хартія регіональних мов або мов меншин від 5 листопада 1992 р. Офіційний вісник України. 2006. № 50. Ст. 3381. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/802-15#Text>
5. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. Офіційний вісник України. 2008. № 93. Ст. 3103. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015
6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, прийнята 1950 року в Римі, ратифікована Верховною Радою України від 17 липня 1997 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_004
7. Конституційний договір між Президентом України і Верховною Радою України від 8 червня 1995 р. URL:

- <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1к/95-вр#Text>
8. Конституція Автономної Республіки Крим, затверджена Законом України від 23.12.1998 р. Відомості Верховної Ради України. 1999. №5-6. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/350-14#Text>
  9. Конституція України від 28 червня 1996 р. з наст змінами. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
  10. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 8 липня 2011 р. Відомості Верховної ради України. 2012. №16. ст.146. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>
  11. Про відновлення прав осіб, депортованих за національною ознакою: Закон України від 17.04.2014 № 1223-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 26. ст.896. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1223-18>
  12. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21 грудня 2016 р. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 7-8. Ст. 50. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>
  13. Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 07.06.2018 . Відомості Верховної Ради України. 2018. № 24. ст.212. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19#Text>
  14. Про відновлення довіри до судової влади в Україні: Закон України від 08.04.2014 № 1188-VII . Відомості Верховної Ради України. 2014, № 23, ст.870. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1188-18>
  15. Про всеукраїнський референдум : Закон України від 26 січня 2021 року // Офіційний вісник України. 2021. № 31. Ст. 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1135-20#Text>
  16. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 р. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 13. Ст. 65. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>
  17. Про Державний Гімн України: Закон України від 6 березня 2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 24. Ст. 163. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/602-15#Text>
  18. Про Державний прапор України: Постанова Верховної Ради України від 28 січня 1992 р. № 2067. Відомості Верховної Ради України. 1992. М 19. Ст. 257. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2067-12>
  19. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20 жовтня 2014 року. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 1. ст.1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>
  20. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України від 15 квітня 2014 року. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 26. ст.892. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text>
  21. Про забезпечення права на справедливий суд: Закон України від 12 лютого 2015 року. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 18, № 19-20. ст.132. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/192-19>
  22. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 8 вересня 2005 року. №2866-1У. Урядовий кур'єр. 2005. 19 жовтня. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>
  23. Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України від 25 квітня 2019 року. Відомості Верховної Ради України. 2019. № 21. ст.81. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19>
  24. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 49. Ст.2056. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
  25. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05 лютого 2015 року. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 13. ст.90. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19>

26. Про імміграцію: Закон України від 7 червня 2001р. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 41. Ст. 197. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2491-14_30.
27. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 № 794- VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 13. ст.222. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>
28. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 4 квітня 1995 р. Відомості Верховної Ради України. 1995. № 19. Ст 134. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/en/116/95-%E2%F0>
29. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 р. Відомості Верховної Ради України. 2017. № 35. ст.376.URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>
30. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. Відомості Верховної Ради України. 1997. №24. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
31. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 р. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 20-21. Ст. 190. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text_34
32. Про національні меншини в Україні: Закон України від 25 червня 1992 р. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 36. Ст. 529. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2494-12#Text>
33. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11 липня 2001 р. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 48. Ст. 254. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14#Text>
34. Про національну безпеку України: Закон України від 21 червня 2018 р. Відомості Верховної Ради України. 2018. №31. Ст.241. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>
35. Про особливості державної політики із забезпечення державного суверенітету України на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях: Закон України від 18.001.2018 року. Відомості Верховної Ради (ВВР). 2018. № 10. ст.54. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2268-19#Text>
36. Про особливу процедуру усунення Президента України з посади (імпичмент) : Закон України від 10 вересня 2019 р. Відомості Верховної Ради України. 2019. №40. Ст.212. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39-20#Text>
37. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 року. Відомості Верховної Ради України. 2001. №23. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14#Text>
38. Про правовий статус закордонних українців: Закон України від 4 березня 2004р. Відомості Верховної Ради України. 2004. №25. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1582-15>
39. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України» від 22.09.2011. Відомості Верховної Ради України. 2012. №19-20. ст.179. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>
40. Про правовий статус осіб, зниклих безвісти: Закон України від 12.07.2018 року. Відомості Верховної Ради України. 2018. №38. Ст.280. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2505-19>
41. Про приєднання України до Конвенції про скорочення безгромадянства: Закон України від 11.01.2013 № 22-VII. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 10. Ст. 100. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/22-18#Text>
42. Про проголошення незалежності України: Постанова Верховної Ради України від 24 серпня 1991 р. № 1427. Відомості Верховної Ради України. 1991. № 38. Ст. 502. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1427-12>
43. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 5 березня 1998р. №183/98-ВР. Відомості Верховної Ради України. 1998.

- №35. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-вр>
44. Про Рахункову палату: Закон України від 2 липня 2015 р. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 36. Ст. 360. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19#Text>
45. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10 лютого 2010 р. Відомості Верховної Ради України. 2010. №14- 15, №16-17. ст.133. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>
46. Про співробітництво територіальних громад: Закон України від 17 червня 2014 р. Відомості Верховної Ради України. 2014. №34. Ст.1167. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1508-18#Text>
47. Про статус депутатів місцевих рад: Закон України від 11 липня 2002 р. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 40.Ст. 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-15#Text>
48. Про статус народного депутата України: Закон України від 3 листопада 1992 р. Відомості Верховної Ради України. 1993. №3. Ст. 17. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12#Text>
49. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. Відомості Верховної Ради України. 2016. № 31. ст.545. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
50. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р. Відомості Верховної Ради України. 1998. № 20. Ст. 99. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-вр>
51. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 р. Відомості Верховної Ради України. 2011. №38. Ст.385. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text>

Інформаційні ресурси

1. <http://rada.gov.ua/> (Верховна Рада України)
2. <http://www.president.gov.ua/> (Президент України)
3. <http://www.kmu.gov.ua> (Урядовий портал [Кабінет Міністрів України])
4. <http://www.ccu.gov.ua/uk/index> (Конституційний Суд України)
5. <http://www.ombudsman.gov.ua/> (Уповноважений з прав людини)
6. <http://www.amc.gov.ua>(Антимонопольний комітет)
7. <http://www.minjust.gov.ua> (Міністерство юстиції України)
8. <http://sips.gov.ua>(Державна служба інтелектуальної власності України)
9. <http://www.spfu.gov.ua> (Фонд державного майна України)
10. <https://supreme.court.gov.ua/> (Верховний суд України)

Розробник:

к.ю.н., доцент кафедри державно-правових дисциплін

Антоніна ЗГАМА